
Aloite antirasistisen strategian laatimiseksi Helsingille

Syrjintä, rasismi ja vihapuhe heikentävät jokaisen elämänlaatua. Ne vaikuttavat turvallisuuden tunteeseen ja estävät osallistumista yhteiskuntaan.

Niin Suomessa syntyneisiin kuin Suomeen muuttaneisiin ihmisiin kohdistuu syrjintää, rasismia ja vihapuhetta ihonvärin, alkuperän, kansalaisuuden, äidinkielen tai uskonnon perusteella.

Koetun syrjinnän tiedetään olevan yhteydessä esimerkiksi Suomeen muuttaneiden ihmisten psyykkiseen ja fyysiseen terveyteen. Syrjintäkokemukset voivat kasvattaa hoitoon hakeutumattomuuden riskiä ja lisäävät heikon koetun terveyden, pitkäaikaissairauden sekä mielenterveysoireiden todennäköisyyttä. Syrjintä vahingoittaa myös yksilön itsetuntoa ja aiheuttaa huonommuuden tunnetta. Erittäin huolestuttavaa on, että ensimmäiset syrjintäkokemukset ovat yhdenvertaisuusvaltuutetun teettämän kyselytutkimuksen mukaan tapahtuneet yleensä jo nuorella iällä, alle kouluikäisenä varhaiskasvatuksessa tai peruskoulun ensimmäisillä luokilla.

Syrjintäkokemukset ilmenevät myös etnisenä profiloitina julkisessa tilassa. Rodullistettuihin vähemmistöihin kohdistuu valvontaa monissa kaupunkitiloissa ja useiden toimijoiden taholta. Turun yliopistossa tehdystä laajasta etnistä profilointia koskevassa tutkimuksessa haastateltavat kertoivat, että pysäytyksiä ja etniseen profilointiin viittaavia tilanteita esiintyy kaduilla ja puistoissa, rautatie- ja metroasemilla, autolla ajaessa, kauppoissa ja kauppakeskuksissa ravintoloissa ja baareissa, lentokentillä ja satamissa. Poliisien, vartijoiden ja järjestysmiesten, rajavartijoiden, tullivirkailijoiden ja myyjien kerrottiin pysäyttäneen tai seuranneen heitä yksinomaan tai suurelta osin etniseen taustaan tai ihonväriin liittyvistä syistä.

Syrjinnän kokemukset ovat esteenä myös yhteiskuntaan kotoutumiseen. Koettu syrjintä syrjäyttää maahan muuttaneita heille kuuluvista peruspalveluista. Esimerkiksi syrjintä asunto-vuokramarkkinoilla kasvattaa maahan muuttaneiden ihmisten asunnottomuutta nostaten heidän osuutensa jopa 25 prosenttiin asunnottomuutta kokevista.

Syrjintä ja ennakkoluulot ovat myös yksi syy rodullistettujen vähemmistöjen ja erityisesti Suomeen muuttaneiden työllistymisvaikeuksiin. THL:n Tasa-arvotietokeskuksen mukaan syrjintää etnisen taustan ja sukupuolen perusteella tapahtuu Suomessa etenkin työmarkkinoilla.

Rodullistettujen vähemmistöjen joukossa on myös henkilöitä, jotka kuuluvat samanaikaisesti useaan eri vähemmistöryhmään esimerkiksi ikänsä, sukupuolensa, seksuaalisen suuntautumisensa tai toimintakykynsä perusteella ja heillä on näin ollen riski moniperusteiseen syrjintään.

Rasismi näkyy myös vihana ja väkivaltana. Suurimpaan osaan poliisille ilmoitetuista epäillyistä viharioksista kytkeytyy etniseen tai kansalliseen taustaan liittyviä ennakkoluuloja tai vihamielisyyttä (72,3 % vuonna 2019).

Rasismi tarkoittaa jonkun ihmisryhmän tai siihen kuuluvan henkilön pitämistä muita huonompana esimerkiksi etnisen alkuperän, kansalaisuuden, äidinkielen tai uskonnon perusteella. Rasismi on laaja-alainen käsite, joka perustuu sekä alitajuntaiselle että tarkoitukselliselle syrjinnälle, ja se määritellään usein kolmen eri tason kautta. Ihmisten välinen rasismi ilmenee yksilöiden välisessä vuorovaikutuksessa. Rakenteellisella rasismilla tarkoitetaan yhteiskunnan rakenteisiin, kuten palveluihin ja toimintatapoihin kytkeytyneitä, eriarvoisuutta tuottavia käytäntöjä. Sisäistetyllä rasismilla tarkoitetaan yksilön sisäistämiä uskomuksia tai ajatuksia omasta tai ryhmänsä huonommuudesta. Antirasismi tarkoittaa aktiivisia toimia rasismiin puuttumiseksi sekä koetun syrjinnän ja rasismin vähentämiseksi kaikilla näillä tasoilla.

Perustuslakimme takaa jokaiselle oikeuden yhdenvertaiseen kohteluun ja samat perusoikeudet kaikille. Yhdenvertaisuus on oikeudenmukaisen yhteiskunnan lähtökohta. Kuntien lakisääteisen yhdenvertaisuussuunnitelman lisäksi tarvitaan erityisesti rasistiseen syrjintään kohdistuvia aktiivisia toimenpiteitä.

Siksi me allekirjoittaneet esitämme, että Helsinki laatii antirasistisen strategian ja toimintasuunnitelman, jolla se käynnistää aktiivisen rasisminvastaisen työn niissä omissa ja ostetuissa palveluissa, työpaikoilla ja julkisessa kaupunkitilassa, joihin kaupunki pystyy päätöksillään vaikuttamaan.

Strategian laatimisessa tulisi hyödyntää jo tiedossa olevia toimivia työkaluja, kuten positiivisen diskriminaation määrärahoja, nimetöntä työnhakuprosessia, koulutusta, monimuotoisuuden vahvistamista organisaatioiden sisällä, antirasistista pedagogiikkaa sekä antirasististen toimintatapojen vakiinnuttamista kaikkiin kaupungin palveluihin.

Strategian valmistelussa tulisi kuulla ja ottaa mukaan monipuolisesti niitä ihmisryhmiä, jotka kokevat Helsingissä syrjintää etnisen alkuperän, äidinkielen, kansalaisuuden tai uskonnon perusteella. Antirasistisessa strategiassa tulisi huomioida sekä toimenpiteiden konkreettisuus että koko kaupunkiorganisaation sitouttaminen strategian toimeenpanoon. Strategian laatimisen ja toimeenpanoon seuranta ja arviointiin tulee lisäksi varata sen vaatima riittävä henkilöstöresurssi.

Helsingissä 16.06.2021

Aro Katju

Valtuustoryhmän puheenjohtaja

Feministinen puolue

(1 + 0 allekirjoitusta)